

Fæster. Der var der ogsaa en Mulighed for Husmændene for at komme den Vej, naar man kunde føre dem ind i Fæstet, hvortil der ikke skulde saa mange Penge som til at købe Ejendom, og naar man saa til Gengæld skabte dem en Mulighed for, at de, naar de fik samlet nogle Penge, kunde købe. Det var min Tankegang den Gang, og det var det, jeg argumenterede for i min Pjece.

Det var altsaa først og fremmest for, at Husmandsbrugene skulde være større, end man hidtil havde talt om, og at, hvis man ikke kunde gøre Husmændene til Ejere, kunde man gøre dem til Fæstere under Kommune eller Stat. Jeg argumenterede i det hele for, at dette var en Brugsform, som der var mange gode Sider ved. Og det staar jeg ved endnu. Men jeg tilføjede, at hvis det saa viste sig senere, at disse Fæstere vilde købe deres Fæstegods, vilde det være urigtigt at nægte dem Adgang dertil.

Saa kom imidlertid Landbokommissionens Betænkning og viste en Vej, som jeg ikke havde set den Gang, til at Fattigfolk virkelig kunne faa Husmandslokker, som de kunne faa Nytte af, idet Staten strakte sig længere, end jeg havde troet muligt. Fra det Øjeblik har jeg ment det rigtigt at støtte dette Arbejde, saa meget mere som jeg straks, da jeg havde skrevet denne lille Bog, mødte den mest bestemte Modstand fra Husmændene. Husmændene selv erklærede, at de ikke vilde være Fæstere. Det hørte jeg alle Vegne fra, og det har ogsaa vist sig til Dato, at det, de ville være, er Ejere. Og da de to Ting laa for, for det første, at Staten vilde strække sig saa langt, at de kunde blive Ejere, og for det andet, at Husmændene vilde foretrække at blive *Ejere*, syntes det mig upraktisk at beskæftige sig mere med det andet. Det er, hvad jeg har at sige om den Ting. Skulde den Tid komme, da der virkelig fra Husmændene — det vil sige, ikke fra Agitorerne, men fra deres Side, som skulde have Jorden — skulde fremkomme et Ønske om at faa Jorden til Brug paa den Maade, at de vare Fæstere, naar de saa havde Ret til senere at købe den, ja, saa er det vel en Ting, der kan overvejes. Men at jeg i 1893, under de Former, hvori det skete og paa det Tidspunkt, da det skete, har skrevet en Bog, der søgte at pege paa Statsfæste for overhovedet at finde en Vej frem til større Husmandslokker, synes jeg er noget, det ærede Medlem for Sorø ikke skulde bebrejde mig.

Formanden: Folketingsmanden for Københavns 4. Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Birck: I den Dokumentation, jeg har tilladt mig at fremføre her i Tinget, henvendte jeg mig ikke blot til det høje Ting, men ogsaa og særlig til Kammeradvokatens foresatte, den højtærede Finansminister, da han og han alene har Akterne i sin Haand. Det er ham og ham alene, jeg har med at gøre. Det er selvfølgelig derfor med Glæde og med Tak, at jeg akkviescerer ved den højtærede Ministers Udtalelser, og jeg har da ogsaa i Formiddags overladt ham de Bevisligheder, som jeg mener at have Ret til at give fra mig. Med Hr. Winther har jeg følgelig fra nu af intet at gøre, og jeg kan derfor ikke se nogen som helst Mening i den gratiøse Idé at lade Hr. Winthers Forhold med en for mig bindende Betydning paadømme af 3 Bankchefer, de Herrer Damm, Glückstadt og Konferensraad Heide.

Formanden: Folketingsmanden for Sorø Amts 2. Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Poul Christensen: For saa vidt jeg opfattede den højtærede Finansminister rigtigt, vilde han give det Udseende af, at han, da Landbokommissionens Betænkning forelaa, havde faaet en anden Opfattelse af Spørgsmaalet offentligt Fæste, end han tidligere havde haft. Jeg skal tillade mig at oplæse et Par Linier af Rigsdagstidenden for den 12. December 1903, Sp. 2237—38. Der udtaler den højtærede Finansminister: „Som maaske en Del ærede Medlemmer vide, har jeg en Historie i saa Henseende“ — nemlig i Henseende til Spørgsmaalet om Jord til Husmænd — „idet jeg i et lille Skrift for ca. 9 Aar siden . . . angaaende denne Sag har stillet et Forslag om Udstykning af Jord til Smaafolk, og der gjorde jeg mig til Talsmand for, at man for at lette Smaafolk Adgang til Jord, skulde give dem den i offentligt Fæste. Jeg har ikke forandret min Anskuelse i saa Henseende endnu.“ Det var i 1903. Den ærede Ministers Hukommelse trænger vist til at ændres lidt paa dette Punkt.

Maa jeg spørge den højtærede Finansminister om et endnu. Jeg har ikke haft Lejlighed til at kontrollere det, men det forekommer mig, at han med Hensyn til vort Militærvæsen har brugt en Udtalelse, som jeg gerne vil vide, om han vedkender